

METODIKA K PŘÍPRAVĚ PROGRAMŮ ZAMĚŘENÝCH NA PŘÍRODU

PRO ZAČÍNÁJÍCÍ RÁDCE/RÁDKYNĚ A VEDOUcí

(1)

Ahoj! Slyšel jsem, že bys rád/a nachystal/a program pro děti. Pokud jsi v tom nováček, dovol mi, abych Ti nabídl svou pomoc. Připravit kvalitní program, který bude mít pozitivní dopad na Tvé svěřence totiž může být docela fuška. Provedu Tě přípravným procesem od začátku do konce a na Tobě nechám si vybrat, jak budeš postupovat. Poprvé to nejspíš bude vypadat náročně, ale nenech se odradit, praxe dělá mistra, čím vícrát si to vyzkoušíš, tím méně často mě budeš potřebovat a půjde to rychleji. Samozřejmě taky ne každý program musí být dokonalý přesně podle návodu.

Postup je jednoduchý, mé bubliny směřují vždy zleva a jsou zelené, Tvé směřují zprava a jsou bílé. V mých bublinách se Ti budu snažit připomínat důležité věci, na které je dobré myslet, dám Ti nějaké základní informace k tématu a budu se Tě doptávat na Tvůj program. Za každou mojí bublinou bude vždy jedna Tvá a v ní možné odpovědi na mé otázky. Odpovědi si můžeš dle libosti vybrat, za nimi pak bude číslo v závorce, které Tě pošle na mou další bublinu, například tato bublina má číslo (1). Rozumíš postupu?

- Myslím, že ano. (2)
- Asi úplně ne, můžeš to zopakovat? (1)

(2)

Mimochodem, než začneme, zajímalo Tě někdy, proč se vlastně přírodě ve skautu věnujeme?

- Spíš ne, možná příště. Ted' potřebuju rychle udělat program. (5)
- Zajímalo, rád/a si to poslechnu. (3)

(3)

Jsou tu vlastně dva hlavní důvody. První je kvůli samotné ochraně přírody, zkrátka vést děti k šetrnému chování, aby krása přírody byla zachována i pro další generace a my sami si nezhoršovali kvalitu života na této planetě. Druhým důvodem je, že příroda může být skvělé místo pro rozvoj mladých lidí a pomáhá formování osobnosti. Její prostředí je jedinečnou příležitostí dostat se z komfortní zóny domova, a tak podnítit učení a získávání zkušeností, zároveň má pozitivní vliv na naši duševní stránku a psychiku.

Když už si tu tak hezky povídáme o teorii, zajímalo by Tě i něco víc o vztahu postojů, jednání a znalostí?

- Prozatím mi to stačí, pojd' me na program! (5)
- No, když už jsi to nakousl, tak povídej! (4)

(4)

Jsem moc rád, že se tak zajímáš! Tohle Tě možná překvapí, ale zkus na to vždycky pamatovat. Znalosti o přírodě samy o sobě spíše nevedou k šetrnému chování k ní. Můžeš tedy své svěřence učit o tom, jak funguje globální oteplování, ale to pravděpodobně nepovede k tomu, že se výrazně sníží jejich uhlíková stopa. Naopak na chování v tomhle ohledu mají spíše vliv postoje dětí, na základě kterých se dítě samo rozhodne, že se chce chovat šetrně, protože mu na tom záleží. Postoje se mohou tvořit například příjemnými prožitky s přírodou. Chceš-li tedy, aby se Tvůj svěřenec choval ohleduplně k přírodě, pokus se vymyslet, jak zajistit, aby si takové hodnoty zvnitřnil. Stejně tak není příliš efektivní dělat nějakou činnost prospěšnou pro přírodu bez pochopení jejího významu. No a znalosti pak mají vliv hlavně ve chvíli, kdy chceme vědět, jak se šetrně chovat. Snad jsem Tě teď nepřehltl informacemi hned za začátku. Můžeme pokračovat?

- Pojd'me na to! (5)
- Zajímá mě ještě mnohem víc! (9)

(5)

Pojďme si položit zásadní otázku. Má Tvůj program nějaký cíl? Snaží se něčeho dosáhnout? Něco naučit, poukázat na nějaký problém nebo změnit chování dětí?

- No... vlastně jsem o tom moc nepřemýšlel/a. Byl to spíš spontánní nápad, jen tak pro zábavu. (6)
- Ano, má cíl! (7)

(6)

To vůbec nevadí! I program, který nemá cíl může být lépe nebo hůře připravený, bezpečný nebo potenciálně nebezpečný atd. Máme teď dvě možnosti, buď to dáme našemu programu nějaký vyšší smysl, než "aby byl" nebo se jej alespoň pokusíme co nejlépe připravit bez cíle.

- Pro tentokrát chci pokračovat bez cíle. (8)
- Tak jo, zkusím se zamyslet, čeho by mohl program dosáhnout. (7)

(7)

Výborně! Tak teď je důležité si opravdu přesně říct, jakým způsobem Tvůj program dosahuje stanovených cílů, zkus se při tom vyhnout nějakému vágnímu "asi tak nějak přibližně". Opravdu se nad tím prosím pořádně zamysli, ať zbytečně složitě nepromýšlíš program, který reálně nebude mít žádný efekt. Pokud jsi v tom nový/á, zkus ten proces, jakým dojde k plnění cíle, vysvětlit někomu staršímu z vedení nebo někomu blízkému, který by Ti Tvou představu potvrdil.

- Jdu na to, ať můžeme pokračovat! (31)
- Pořád si v tom nejsem tak úplně jistý/á, nemáš nějaká doporučení, jak si stanovit dobrý cíl? (15)

(8)

Dobrá. Předpokládám, že když nemá cíl, nejspíš není ani součástí nějakého dlouhodobého plánu je to tak?

- No vlastně je... (10)
- Máš pravdu, není. (11)

(9)

Pak se můžeš podívat třeba přímo na metodiku Příroda kolem nás. Najdeš ji mj. zde: casopisy.skaut.cz.

➤ *Díky! Pojd'me teda na ten program. (5)*

(10)

Opravdu je? To mě docela překvapuje. Obvykle, když se plánuje více programů, které na sebe navazují, je to s nějakým cílem. Například při učení některých dovedností jako spolupráce nebo odpovědnost, ale i šetrné chování vůči přírodě. To proto, že naučit se takovou dovednost chvíli trvá, jeden program na takové téma obvykle nestačí a jde v tomhle ohledu spíše o dlouhodobý proces, jakousi nikdy nekončící cestu, při které je vždy prostor se zdokonalovat, proto se chystají třeba celoroční plány. Nakonec je to ale Tvůj program, tak pokračujme.

➤ *Dobrá. Příště se nad tím zkusím víc zamyslet. (11)*

(11)

Ted' už se můžeme vrhnout na další téma. Pro koho je program určen? Začněme věkem. Pro jak staré děti má program být? Zkusím Ti ke každé kategorii dát nějaké typy.

- *Pro benjamínky (5-7 let). (17)*
- *Pro vlčata a/nebo světlušky (8-10 let) (18)*
- *Pro skautky a/nebo skauty (11-14 let) (19)*
- *Pro rovery a rangers (od 15 let) (20)*

(12)

Skvěle! Pojd'me dál. Chceš nějaká doporučení pro program zaměřený na kluky nebo na holky? Jen pamatuj, že ne všechna doporučení platí přesně na všechny, nezapomínej, že každý je jedinečný.

- *Myslím, že to znám. Už je to všechno? (25)*
- *Ta doporučení pro holky by se hodila. (26)*
- *Ta doporučení pro kluky by se hodila. (27)*

(13)

Chceš-li, aby byl program efektivní a v Tvých svěřencích něco zanechal, může Ti pomoci tato sekvence aktivit programu. Začni tím, že dáš prostor k tomu, aby si děti mohly vybavit, co už znají, jejich myšlenky, pocity, souvislosti či domněnky k danému tématu. Pomůže Ti to i zorientovat se v představách a znalostech dětí. Poté může přijít samotná "hlavní část" programu, kde se budou učit nebo zkoušet nové věci, něco si prožijí atd. Nakonec je potřeba se s účastníky programu ohlédnout za tím, co se naučili, co prožili, tak aby ještě jednou mohli přemýšlet nad smyslem naučeného či prožitého. Pomůže to utřídit si názory nebo upevnit nové vědomosti. Může zároveň jít i o jakousi zpětnou vazbu.

➤ Tak, teď už nás čeká další téma? (11)

(14)

Zkrátka s nimi buď v přírodě a dělejte tam něco zajímavého, při čem ideálně využijí i více smyslů, například stavět domečky. Je to věk pohybu a pokud je ta možnost, bude jen ku prospěchu, pokud si budou benjamínci moci hrát přímo v přírodě. Neopomeň pomalu děti učit, jak se obléct, proč by samy neměly jíst lesní plody a podobně. Zatím ještě nevyžaduj příliš znalostí o přírodě, spíše se při vhodných příležitostech jen tak zmiň nebo povyprávěj příběh či pohádku. Nezapomínej, že jsi pro děti vzorem a uč je neníčit přírodu, že do hub se nekope a broučci se nezašlapávají, budou Tě brát jako přirozenou autoritu, a tak bys neměl/a mít problém s tím, aby Tě poslechli, pokud se tak sám/sama budeš chovat.

- *Ted' už vím dost, díky. (12)*
- *Vydrž! Ještě mě zajímají ostatní věkové kategorie! Jaké že bylo to předchozí číslo? (11)*

(15)

Nezoufej. Umět dobře pracovat s cíli je náročná věc. Prvně může pomoci zamyslet se nad tím, co Tvým svěřencům chybí, v čem by bylo dobré, aby se zlepšili a podle toho stanovit cíl. Vůbec obecně cíl přizpůsobit co možná nejvíce na míru těm, pro něž je vytvářen (podle věku, pohlaví atd.). Pokud se na to cítíš, můžeš nechat i samotné účastníky programů, aby se podíleli na vytváření cílů, určitě to hlavně u starších nebude na škodu.

- *Fuh! Pro zatím mi to stačí, pokračujme dál prosím. (31)*
- *Už začínám mít představu, ale myslím, že zvládnou i další informace! (16)*

(16)

Pomocť Ti může i to, že si stanovíš, jak změřit úspěšnost nebo plnění konkrétních cílů. Například cíl "na konci roku bude každý člen družiny schopen vysvětlit vlastními slovy každý bod zákona" se dá velmi jednoduše vyhodnotit právě tak, jak je popsáno v samotném znění cíle. Jaké programy bys pro takový cíl zvolil/a už je na Tobě. Nezapomínej také na to, že by cíle měly být relevantní, měly by dávat smysl a jak už sis možná všiml/a, měly by být i časově stanovené. Mimochodem to, co jsme si zde řekli pro cíle se dá použít i pro samotné programy.

- *Tohle budu muset chvíli vstřebávat. Co nás čeká dál? (31)*
- *Myslím, že zvládnou ještě víc informací! (22)*

(17)

U benjamínkovských programů zaměřených na přírodu je nejdůležitější zprostředkovat dětem příjemný a přímý kontakt s přírodou (takže žádné strašidelné stezky odvahy!).

- *Budu na to myslet, díky. (12)*
- *Já chci ale vědět ještě víc! (14)*

(18)

U vlčat a světlušek je základem programů zaměřených na přírodu zprostředkovat dětem příjemný a přímý kontakt s přírodou. Ke škodě není ani nechat děti spontánním hrám, které budou chtít samy dělat (stavby z přírodnin a podobně).

- *Budu na to myslet, díky. (12)*
- *Já chci ale vědět ještě víc! (21)*

(19)

U Skautkek a skautů už není hlavní důraz pouze na příjemný kontakt s přírodou, ale větší význam přechází k dovednostem se v přírodě postarat sám o sebe. Ideálně poslouží výpravy do přírody či tábor.

- *Budu na to myslet, díky. (12)*
- *Já chci ale vědět ještě víc! (23)*

(20)

Roveři a rangers budou stále víc tíhnout po více adrenalinových zážitcích. Dávej pozor, ať se jich příliš rychle nenasytí, o přírodu samotnou by pak v honbě za zážitky mohli lehce ztratit zájem, zároveň ovšem můžeš využít toho, že přírodu dokáží prožívat hlouběji než dřív.

- *Budu na to myslet, díky. (12)*
- *Já chci ale vědět ještě víc! (24)*

(21)

Snaž se také podnítit vnímání přírody různými smysly, k tomu existují různé hry a využít se dá i příběhů nebo zvědavosti dětí, snaž se tedy dávat pozor na to, co děti baví a využij to ke svému prospěchu. Může Ti to pomoci i při učení základních znalostí o přírodě, jen po nich nechtěj dlouhosáhlé učení zpaměti, raději si přímo v terénu zkuste určit pár kytek (dnes už ti s tím mohou pomoci i různé aplikace jako PlantNet apod.) nebo se učte formou hry, je to lepší než se nezúčastněně šprtat z knih bez kontaktu s přírodou. Neopomínej děti pomalu učit základům pobytu v přírodě (orientace v terénu, jak se obléct, kterým lesním plodům se vyhnout atd.). Udělej jim z kontaktu s přírodou příjemný zvyk, stejně jako z šetrného chování v přírodě. Děti by Tě ještě stále měly brát jako přirozenou autoritu a pokud se Ty sám/sama budeš chovat příkladně, neměly by ani děti mít problém dodržovat stanovená pravidla.

- *Ted' už vím dost, díky. (12)*
- *Vydrž! Ještě mě zajímají ostatní věkové kategorie! Jaké že bylo to předchozí číslo? (11)*

(22)

Ještě si můžeš dát pozor na to, aby po sobě jdoucí cíle na sebe opravdu navazovaly přesně definovaným postupem a svými výstupy a nevytvářel/a jsi jen několik cílů s podobným "tématem", které na sebe ovšem nenavazují. Pak je hlavně důležité přesouvat se k plnění následujících cílů až poté, co se dokončí cíle předchozí. Např. chceš-li se s dětmi efektivně věnovat aktivní ochraně přírody, je nejdříve vhodné vědět, jak na to a chápat související environmentální problémy. Tomu předchází znalost přírodních zákonitostí a těm by zase v ideálním případě měl předcházet pozitivní vztah k přírodě.

➤ *Ted' už snad vím dost. Co tam máš dál? (31)*

(23)

V tomto věku by už měli být schopni přírodu sami pozorovat, sami o ní přemýšlet a uvědomovat si souvislosti v ní. I v tom jim můžeš být nápomocen/na, pomoz jim pochopit, jak člověk přírodu ovlivňuje a jak ona člověka. U mladších by mělo stále přetrvávat nadšení pro přírodu, zatímco u starších se nejspíše začne projevovat menší zájem a budou spíše vyhledávat nějaké "zážitkovější" akce. Nebude na škodu jim nechat i trochu volnosti a odpovědnosti za vlastní činnost. Tu můžeš využít např. i při aktivní (lokální) péči o přírodu, už budou schopni pochopit, proč je taková činnost potřebná a když jim dáš možnost vlastního řešení, spíše se za něj budou cítit zodpovědní. Kouzlo mohou mít rituály v přírodě a nezapomínej ani na zážitky. K tomu všemu patří znalosti a dovednosti jako rozdělávání ohně, stavby přístřešku, orientace, základy bezpečného a ohleduplného chování v přírodě atd.

- *Ted' už vím dost, díky. (12)*
- *Vydrž! Ještě mě zajímají ostatní věkové kategorie! Jaké že bylo to předchozí číslo? (11)*

(24)

V tomto věku už si také sami dokážou (a měli by) říct, co chtějí v přírodě dělat. Uspokojující může být putování přírodou, ale dokáží s přírodou pracovat i více uměleckými prostředky. O věcech už dokáží přemýšlet velmi komplexně, a tak je vhodné je i přizvat k řešení problémů, diskutovat s nimi a podnikat více vzdělávací programy a vhodně je podpořit v touze měnit svět a tím i přírodu k lepšímu. Zároveň se spíše budou sami učit konkrétní věci, které je zajímají. Tento věk je také skvělým prostorem pro větší a náročnější hry, které by ovšem stále měly mít nějaký smysl. Také neopomeň důležitost šetrného chování k přírodě, a to i v běžném životě.

- *Ted' už vím dost, díky. (12)*
- *Vydrž! Ještě mě zajímají ostatní věkové kategorie! Jaké že bylo to předchozí číslo? (11)*

(25)

Skoro! Už snad jen 2 poslední otázky. Než se k nim ovšem dostaneme, dovol mi říct, že právě Ty své děti budeš znát možná ze všech nejlíp. Zkus proto přemýšlet, jak právě jim program co nejlépe přizpůsobit. Pokud nevíš, kde začít, zjisti nejdříve, co umí a znají ať nenosíš dřevo do lesa.

- *Neučit orla létat... Ale opakování je matka moudrosti... chápu... (28)*

(26)

Holky mají k přírodě více šetrné chování a jsou k ní i více senzitivní než kluci, preferují i programy na tato témata. Mimo to mají obecně radši programy zaměřené na smysly nebo výrobu z přírodnin. K využití přírody pro potřeby člověka dávají menší souhlas než kluci. Narozdíl od nich ale obvykle nevyhledávají přírodu tolik, ať proto, že se více bojí nebo jim vadí neuhy počasí, či hygiena.

- *Díky. Už končíme? (25)*
- *Ještě bych rád slyšel/a ty doporučení pro kluky. (27)*

(27)

Kluci touží trochu více po pohybu, mohou tak přírodu brát víc jako hřiště a z toho důvodu ji i v zápalu hry více poškozovat. Souvisí s tím i to, že chlapci jsou spíše ochotní využívat přírodu pro potřeby člověka. Na rozdíl od dívek jim tolik nevádí neuhy počasí ani nižší hygienický standard a přírody se tolik nebojí, i proto tráví v přírodě o něco více času než dívky.

- *Díky. Už končíme? (25)*
- *Ještě bych rád slyšel/a ty doporučení pro holky. (26)*

(28)

Jsem rád, že si rozumíme. Předposlední otázka. Je Tvůj program bezpečný fyzicky i psychicky?

- *Zkusíš prosím rozvést to fyzické bezpečí? (29)*
- *Zkusíš prosím rozvést to psychické bezpečí? (30)*
- *Ano, tohle mám pod kontrolou. (32)*

(29)

Rád! Vysvětlit fyzické bezpečí je trochu víc názorné. Zkrátka jestli máš zajištěné to, že se při aktivitě nikdo nezraní. Taková bezpečnost práce. Např. pokud budeš chtít s dětmi slaňovat převis, je potřebné, aby všechny děti byly řádně poučeny, jak pracovat s lanem, měly helmy atd. Když budete pracovat se sekýrou nebo vyřezávat je potřeba vědět, jak nářadí používat, myslet na to, že můžu zranit ostatní apod. Neznamená to, že bys neměl/a dělat programy, při kterých se někdo může zranit, to by byla pěkná nuda a nejspíš byste se asi nikdy nic nenaučili, je ale potřeba tu šanci zranění minimalizovat a pokud k tomu dojde, být připraven situaci řešit.

- Ještě by mě zajímalo to psychické bezpečí. (30)
- Vyřešeno! Poslední otázka? (32)

(30)

Psychické bezpečí je trochu těžší vysvětlit. Naprosto zjednodušeně jde o to, aby nedošlo k psychické újmě Tvých svěřenců, aby daný program neprožili s negativními následky v jejich vnitřním světě v hlavě. Například se může stát, že má někdo panický strach ze tmy. Nutit někoho takového k noční hře pro něj/ni může být velmi nepříjemný zážitek, stejně jako pro někoho s arachnofobií expedice za pavouky. Programy simulující evakuaci tábora taky nemusí zvládnout s klidem úplně každý, hlavně kvůli nejistotě. Hry inscenační a prožitkové mohou vyvolat nepříjemné vzpomínky atd. To neznamená, že by se takové programy neměly zařazovat, je ovšem potřeba snížit rizika na minimum a případně být připraven vzniklou situaci adekvátně řešit.

- Ještě by mě zajímalo to fyzické bezpečí. (29)
- Vyřešen! Poslední otázka? (32)

(31)

Ještě mi dovol poslední věc ke kvalitnímu plnění cíle programu, která se týká jeho struktury.

- Příště prosím. Už je toho moc! (11)
- Poslouchám. (13)

(32)

Gratuluju! Máš za sebou základní poučky k přípravě programu!

Poslední otázka zní... Na co by ses rád/a zeptal/a Ty?

- *Kde můžu brát inspiraci na konkrétní aktivity? (33)*
- *Co když mi to nejde? (34)*
- *Co když nevím, čemu se mám v oblasti přírody věnovat? (35)*
- *Co dál můžu dělat, aby měl můj program reálný dopad? (36)*
- *Jak vytvořit program budující vztah k přírodě? (37)*
- *Máš nějaké další doporučení k předávání znalostí o přírodě? (38)*
- *Na co dalšího bych si měl/a při tvorbě programu dávat pozor? (39)*
- *Máš nějaká další doporučení k podpoře pro-environmentálního chování? (40)*
- *Jak předat těžko sdělitelné myšlenky nebo postoje? (41)*
- *Asi mám problém porozumět některým částem textu. (42)*

(33)

Doporučuju podívat se na skautskou metodiku Příroda kolem nás, je tam několik návrhů na aktivity, nebo se můžeš jít podívat na: chystamprogram.skaut.cz/hledat-aktivity/priroda-kolem-nas

(34)

Žádný učený z nebe nespádl, a ne každému musí jít příprava vlastních programů. Pokud hned nevidíš zlepšení, nezoufej. Úspěšná environmentální pedagogika je náročná, byl bych spíš překvapen, kdybys to zvládal/a hned od začátku. Dej tomu čas a uvidíš, že s odstupem určitě k nějakému zlepšení dochází. Jen to nevzdávat!

(35)

Pak doporučuju držet se stezky. Pokud nechceš plnit přímo úkoly v ní, stačí, když se zamyslíš nad jejich smyslem, to Ti může pomoci se zorientovat v tom, čeho bys měla/a s dětmi dosáhnout.

(36)

Kromě již dříve zmíněného, doporučuju vyhýbat se jednorázovým a nahodilým programům. Dále zkoušej ty své vyhodnocovat, abys věděl/a, s jakým úspěchem dosáhly svých cílů. A pokud se chceš zabývat nějakým složitějším tématem, je nutná dobrá znalost problému, nebo si pozvi odborníka!

(37)

Něco už jsi určitě pochytil/a, nicméně ještě jednou: důležitý je opakovaný, přímý a příjemný kontakt s přírodou, a to zejména v raném věku. Z toho důvodu nejspíš nebudou mít na vytvoření vztahu k přírodě velký vliv čistě jen "povídací" programy. Může také pomoci vytvoření vztahu k určitému místu, např. v okolí bydliště nebo tábořiště, pokud jezdíte každý rok stejně. Mimochodem, čím více času v přírodě trávíme, tím častěji se do ní chceme vracet. A nakonec Ti může pomoci i sekvence programu, kdy nejdřív účastníky zaujmeš, poté je necháš ať si prožijí program, a nakonec jim dáš prostor ke sdílení.

(38)

Nezapomínej na učení se zkušeností. Dávej pozor, abys děti nepřehltil/a množstvím informací. Pokud se věnuješ většímu tématu, jasně ho definuj a dávej pozor ať jde skutečně pouze o jedno téma! Dětem v přírodovědné oblasti chybí hlavně dovednost klást si otázky, vytvářet hypotézy, schopnost experimentovat a formulovat závěry. Pokud jim s tímto dokážeš pomoci, můžeš si být jistý/á, že jim předáváš něco potřebného, ale je to velmi nelehký úkol i pro Tebe.

(39)

Dávej pozor, aby se příliš často nestávalo, že příroda bude jen jakousi kulisou pro ostatní aktivity. Budeš-li probírat environmentální problémy snaž se dbát na to, abys ve svých svěřencích nevyvolával/a tzv. naučenou beznaději. Pokud si budou myslet, že všechno špatně dopadne a nic nemá cenu, jen těžko se budou snažit o zlepšení, i tohle vlastně patří do psychické bezpečnosti. U skautského a roverského věku si dej pozor na příliš mnoho adrenalinových zážitků v přírodě, pokud jim takový program budeš nabízet příliš brzy, nebudou se mít v pozdějším věku na co těšit, protože takové programy, pokud se nestupňují, se často velmi rychle omrzí a tím dojde i ke ztrátě radosti z obyčejné přírody. Takové akce obvykle nevedou k budování postojů k přírodě.

(40)

Ve skautu se dodržuje šetrné chování hlavně na základě tradic. Pokud máš pocit, že to v Tvé jednotce chybí, zkus se zasadit o zlepšení situace, jsem si jist, že to časem bude mít veliký dopad. Značný vliv na takové chování má i role vedoucího jako vzoru, buď tedy sám/sama, co možná nejlepším příkladem. Také množství času, jaké v přírodě strávíme se zdá, že má pozitivní dopad (čím více času v ní býváme, tím jsme k ní šetrnější). Zásadní význam pro pro-environmentální chování má také přesvědčení o pozitivním dopadu našeho jednání a také to, že věříme, že jsme něco schopni změnit. Tato dvě přesvědčení jsou opravdu důležitá, vždy se je snaž ve svých svěřencích podpořit. Budeš-li se chtít věnovat řešení nějakých problémů, začni spíše s těmi ve vašem okolí než těmi globálními. Měj se ovšem i na pozoru, to, že má někdo pro-environmentální postoje ještě vůbec nemusí znamenat, že se podle nich bude chovat.

(41)

Zkus využít symbolického rámce. Příběh, na kterém ukážeš důležitost některých postojů, vlastností nebo myšlenek může pomoci hlavně mladším dětem k jejich pochopení.

(42)

*Zkus se mi ozvat! Třeba Ti pomůžu. Email:
kacer321@skaut.cz.*

Autor textu: Jakub Krč (Kačer)

Design obrázků: pch.vector / Freepik

Zdroj:

- Činčera, J. (2013): Environmentální výchova: efektivní strategie. Praha: Agentura Koniklec. ISBN 978-80-210-6642-7.
- Klápště, P., ed. (2008): Příroda kolem nás. Praha: Junák – svaz skautů a skautek ČR. ISSN 1210-9827.
- Pastorová, M. a kol. (2011): Doporučené očekávané výstupy. Metodická podpora pro výuku průřezových témat na základních školách. Praha: Výzkumný ústav pedagogický. ISBN: 978-80-87000-76-2.